

ปัญหาตามกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
ศึกษากรณีการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่
ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

Legal Problem of Law on Liability for a Wrongful Act
of the Official: Case Study of Exercising the Right
to Claim the Official or the State Agency
to Pay Compensation in a Case where the State
Agency or the Official has Paid Compensation
to the Injured Person

ตรีเพชร จิตรมहिมา, พัชมา จิตรมहिมา,
ณัฐภณ อ้นชั้น, สุภาวดี ประภาการ,
ไกรสร เดชสิมมา, สุทธินันท์ รอดคำวงศ์,
ศุภวิช จิตเจริญ, กมล ตันจินวัฒนกุล

Tripecth Jitmahuema, Patcha Jitmahuema,
Natthaphon Anchan, Supawadee Prapakan,
Kraisorn Dessimma, Suttinan Rodkumvong,
Supawich Jitcharoen, Kamol Tanchinwuttanakul

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร,
กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา,
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม,
สำนักงานอัยการจังหวัดหนองบัวลำภู,
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,

รองผู้กำกับการกฎหมายและคดี ตำรวจภูธรภาค 3,
ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอพรหมานิคม,
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Faculty of Law, Sripatum University (SPU), Bangkok
Email: tripetch1919@gmail.com,
Natural Resources and Environmental Law Division
Office of the Council of State Email: patcha1919@gmail.com,
Faculty Liberal Arts And Science, Nakhon Phanom University
Email: Saknuntapon@gmail.com,
Nong Bua Lamphu Provincial Prosecutor's Office
Email: pupe0819091590@gmail.com,
Faculty of Social Sciences and Humanities, Northeastern University
Email: kraisorn.des@neu.ac.th,
Deputy Director of Legal and Case Division, Provincial Police Region 3
Email: Suttinan1974@hotmail.com,
District Chief, Head of Administrative Administration Group,
Office of Phanna Nikhom District
Email: Duck1977.1@gmail.com,
Faculty Liberal Arts And Science, Nakhon Phanom University
Email: kamollanla@seznam.cz

รับบทความ (Received): 2 ก.ค. 2568

ปรับแก้ไข (Revised): 1 ก.ย. 2568

ตอบรับบทความ (Accepted): 3 ก.ย. 2568

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 วางหลักว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียดังกล่าว ทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไป วิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ คือ (1) ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเกี่ยวกับคำสั่งใหม่ทดแทน รวมถึงการใช้สิทธิเรียกคำสั่งใหม่ทดแทนคืนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด (2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ รวมถึงหลักความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ข้อความคิดพื้นฐานตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (3) ศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และอายุความเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดกฎหมายไทย (4) พิจารณาและศึกษาหลักการสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดทางละเมิด หลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบียด กรณีการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย (5) วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าหน้าที่และการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย (6) เสนอแนะเพื่อหาแนวทางของกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย ในกรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายให้เกิดความถูกต้อง เหมาะสม เป็นธรรม ทั้งนี้ เพื่อให้มีการกำหนดหน่วยงานของรัฐสามารถใช้สิทธิไล่เบียดเจ้าหน้าที่ ผู้ที่ไม่มีสถานะในหน่วยงานของรัฐไว้ชัดเจน

ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ พบว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 มีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายที่เกิดขึ้นจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดการ

เสียหายแก่ผู้เสียหาย แต่การใช้สิทธิของหน่วยงานของรัฐเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชำระค่าสินไหมทดแทนคืนแก่หน่วยงานของรัฐนั้น อาจเป็นการใช้สิทธิไล่เบียดในกรณีที่เจ้าหน้าที่ลาออก การเกษียณอายุราชการ การพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือการที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ ในขณะที่มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย หรือจะมีการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว ไม่ได้มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเรียกให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนแก่หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่แต่ประการใด ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดเกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบียดหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งหรือไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็น การพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออก หรือการเกษียณอายุราชการหรือเป็นผลมาจากการดำเนินการทางวินัยไว้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการใช้สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนจากเจ้าหน้าที่ (สิทธิไล่เบียด) ตามมาตรา 9 ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีปัญหาว่า หากเจ้าหน้าที่ได้ลาออกหรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว ซึ่งทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไป การใช้สิทธิไล่เบียดจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร ในกรณีนี้ จึงควรเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 9 วรรคสอง โดยบัญญัติเพิ่มเติมว่า การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งไม่มีผลกระทบต่อกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งหรือไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออก การเกษียณอายุราชการ หรือเป็นผลมาจากการดำเนินการทางวินัย หากมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว อาจแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ และสามารถแก้ไขปัญหาการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เพื่อให้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง เป็นธรรม และสอดคล้องกับกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, เจ้าหน้าที่, การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน, สิทธิไล่เบียด

Abstract

Section 9 of the Tort Liability of Officials Act B.E. 2539 provides that if a government agency or official has paid compensation to a damaged person, the right to demand that the other party pay compensation to him/her is subject to a one-year statute of limitations from the date the government agency or official paid compensation to the damaged person. If the official resigns, retires from government service, or ceases to be an official before paying compensation to the damaged person, or the exercise of such right of recourse results in the official no longer being considered, the objectives of this research are: (1) to study the background and importance of the law on tort liability regarding compensation, including the exercise of the right to reclaim compensation from officials who commit the tort; (2) to study concepts and theories related to the tort liability of officials, including the principles of tort liability of officials, basic ideas under the law on tort liability of officials; (3) to study foreign laws related to the tort liability of officials, and the statute of limitations on tort liability under Thai law; (4) to consider and study important principles of tort liability law, important criteria regarding the exercise of the right of recourse in cases of torts committed in the performance of one's duties. and compensation for the injured party; (5) Analyze legal problems regarding the status of officials and the exercise of rights to demand that officials or government agencies pay compensation to the injured party and (6) Recommend to find legal guidelines to solve legal problems in cases regarding the exercise of rights to demand that officials or government agencies pay compensation in cases where the government agency or official has paid compensation to the injured party to ensure that it is correct, appropriate

and fair. This is to clearly define the government agency that can use the right to pursue officials who do not have status in the government agency.

This research study found that Section 9 of the 1996 Act on Liability for Torts of Officials aims to ensure that victims of wrongdoing are compensated for damages resulting from officials' wrongdoings, thereby providing redress for the victims. However, the exercise of a government agency's right to demand compensation from the wrongdoing official may involve the exercise of a right of recourse in the event of the official's resignation, retirement, or termination of office, or the official not holding office at the time the compensation is paid to the victim, or the exercise of such right of recourse. This does not affect the exercise of the right to demand compensation from the government agency or former officials. The law does not clearly provide the exercise of a right of recourse against government agencies in cases where the official ceases to hold office or has no official status, is removed from office through resignation, retirement, or disciplinary action.

Recommendations: Resolving the issue of the right to demand compensation from officials (right of recourse) under Section 9 between government agencies and officials. In cases where the issue arises as to whether an official resigns, retires, or is no longer an official before compensation is paid, or whether the said right of recourse is to be paid to the injured party or the exercise of such right of recourse, which results in the official no longer holding the official status, can the right of recourse be exercised? In this case, Section 9, paragraph two, should be added, stating that the exercise of the right under paragraph one does not affect cases where the official no longer holds the position or holds the official status, resulting in the termination of the position through

resignation, retirement, or disciplinary action. If this legal provision is added, the issue may be resolved and the issue of the right to demand compensation from officials or government agencies in cases where the government agency or official has paid compensation to the injured party will be addressed. This will ensure that the right to demand compensation can be exercised appropriately, correctly, fairly, and in accordance with the law on tort liability for officials.

Keywords: Liability for a Wrongful Act of the Official, the Official, Compensation, Right of Recourse

บทนำ

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (Act of Liability for a Wrongful Act of the Officials B.E. 2539 (1996)) เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งการทำละเมิดนั้นเกิดจากการกระทำตามอำนาจหน้าที่ โดยเป็นการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการดำเนินงานตามกฎหมายและดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ อันถือเป็นกิจกรรมสำคัญของฝ่ายปกครอง (Pontier, 2007) โดยประโยชน์สาธารณะเป็นข้อความคิดพื้นฐานของกฎหมายมหาชน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของฝ่ายปกครอง รวมถึงพัฒนาการของฝ่ายปกครองที่แสดงออกถึงวัตถุประสงค์ในขั้นสุดท้าย (finalité) ของฝ่ายปกครอง คือ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะ (Dupuis, Guédon, & Chrétien, 2007) ความรับผิดในกรณีที่เป็นกรกระทำในปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มาตรา 5 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ แต่ถ้าไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่มาตรา 6 กำหนด ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว นอกจากพระราชบัญญัตินี้จะให้คุ้มครองต่อเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ยังมีเจตนารมณ์ที่จะให้การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย โดยให้ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามความ

เสียหายที่เกิดขึ้น (พัชมา จิตรมหีมา, 2567) ในกรณีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายนั้น มาตรา 9 กำหนดถ้าหน่วยงานงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย (อำพน เจริญชีวินทร์, 2546) ซึ่งหากพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่า การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 9 ต้องเป็นกรณีเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่แต่หากปรากฏว่า เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงสถานะความเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไปแล้ว เช่น ลาออกจากการเป็นเจ้าหน้าที่หรือเกษียณอายุราชการไปแล้ว การใช้สิทธิไล่เบียดตามบทบัญญัติ มาตรา 9 จะครอบคลุมถึงบุคคลดังกล่าวซึ่งไม่ได้มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่แล้วด้วยหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 วางหลักว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย บทบัญญัติมาตรา 9 มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นการกำหนดอายุความในการเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหน่วยงานของรัฐที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบียดแก่เจ้าหน้าที่ผู้ทะเลเมิดได้ ในทางกลับกัน ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิไล่เบียดจากหน่วยงานของรัฐได้ โดยสิทธิไล่เบียดในทั้งสองกรณีนี้มีอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เช่น กรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ 758/2557 ให้ความเห็นว่า กรณีที่พันตำรวจเอก พ. ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกและสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปแล้วนั้น สิทธิไล่เบียดที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีต่อพันตำรวจเอก พ. จึงอยู่ในอายุความหนึ่งปี ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

กรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ 582/2542 ให้ความเห็นว่า เมื่อนาย ห. พนักงานขับ

รถยนต์ของกรมปศุสัตว์ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกและได้ตกลงชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว จึงไม่มีกรณีที่กรมปศุสัตว์จะไล่เบี้ยจากนาย ห. แต่นาย ห. ขอบที่จะใช้สิทธิเรียกให้กรมปศุสัตว์ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ตนได้ชำระให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนได้ ตามนัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2. กรณีที่เจ้าหน้าที่ที่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอก อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้ก็ต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอก อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แล้ว หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิด โดยเจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดเป็นการเฉพาะตัว เช่น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 325/2550 ให้ความเห็นว่า กรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่และเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อนนั้น เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้ก็ต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอก อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งตามข้อเท็จจริงนั้นปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้ยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนเพื่อให้ผู้เสียหายยุติการดำเนินคดี โดยยังไม่ปรากฏว่ากรมคุมประพฤติต้องรับผิด

3. เจ้าหน้าที่ผู้มีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดเท่านั้น นอกจากการกระทำของเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่แล้ว เจ้าหน้าที่ที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดเท่านั้น จึงจะมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนตน เช่นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 20/2548 ให้ความเห็นว่า การที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้ใช้จ่ายเงินส่วนตัวสำรองจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อน ถือไม่ได้ว่าเป็นการใช้ค่าสินไหม

ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เนื่องจากผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้นมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนคืนจากหน่วยงานของรัฐตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่อาจถือได้ว่าเป็นการเข้าทำกิจการแทนหน่วยงานของรัฐอันเป็นการสมประโยชน์และเป็นไปตามความประสงค์ของส่วนราชการ ซึ่งอาจเรียกให้ส่วนราชการชดใช้เงินอันตนได้ออกไปคืนได้ตามมาตรา 401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการจัดการงานนอกสั่ง

4. หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่จะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือบุคคลผู้มีอำนาจในการรับชำระหนี้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะมีสิทธิเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนนั้นจะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ตัวเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือบุคคลผู้มีอำนาจในการรับชำระหนี้แทน เช่น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ 990/2559 ให้ความเห็นว่า การที่กระทรวงการคลังวางเงินที่ศาล โดยไม่ได้ตกลงกับผู้เสียหายว่าให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจชำระหนี้แทนเจ้าหน้าที่ จึงไม่เป็นการชำระหนี้แก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษา อายุความหนึ่งปีในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จะเริ่มนับต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับเงินที่นำไปวางที่ศาลแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ 1064/2560 ให้ความเห็นว่า เมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้นำเงินไปวางศาล โดยที่ไม่ได้ตกลงกับผู้เสียหาย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาว่า ให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจรับชำระหนี้แทนเจ้าหน้าที่ การวางเงินต่อศาลดังกล่าว จึงยังไม่ใช่การชำระหนี้แก่ผู้เสียหาย อันจะเป็นเหตุให้เริ่มนับอายุความไล่เบี้ย และการนับอายุความใช้สิทธิไล่เบี้ยดังกล่าวจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้รับเงินที่สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำไปวางศาล ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

5. อายุความการใช้ไล่เบี้ยให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่อยู่ภายใต้บังคับหลักเกณฑ์อายุความสิบปี นับแต่วันทำละเมิดการใช้สิทธิเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามนัยมาตรา 9 ไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์อายุความสิบปี นับแต่วันทำละเมิดซึ่งเป็นอายุความตามมาตรา 448 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้อง

ค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด เช่น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีที่ 757/2552 ให้ความเห็นว่า การใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 นั้น มิใช่การใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่จะต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในอายุความสิบปี นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ทำละเมิด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีตามมาตรา 9 ได้ ภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย แม้จะเกินสิบปี นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ทำละเมิดแล้วก็ตาม พิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ โดยต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่จึงจะมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ หรือหากเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย หน่วยงานของรัฐย่อมมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ มาตรา 4 ให้นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่าข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด ตามนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” ในมาตรา 4 เจ้าหน้าที่จะหมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้

1. ข้าราชการ หมายถึง ผู้รับราชการที่หน่วยงานของรัฐประเภทกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามหลักนิติกรรมสัญญา แต่เป็นการรับราชการโดยมีกฎหมายกำหนดพิเศษให้ข้าราชการดังกล่าวประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการนั้น (เพ็ง เพ็งนิตติ, 2552) โดยข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กล่าวคือ เป็นบุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายนั้น ๆ ให้รับราชการตามหน่วยงานของรัฐประเภท กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งมีระเบียบข้าราชการบังคับ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือน และการบังคับบัญชาเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่ใช่ลูกจ้างหรือ

ตัวแทนที่เกิดจากความสัมพันธ์ตามหลักนิติกรรมสัญญาและปฏิบัติต่อกันแต่เพียงตามสัญญาเท่านั้น ทั้งนี้ ข้าราชการมีหลายประเภท เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการตุลาการ ข้าราชการอัยการ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร

2. พนักงาน หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการทำสัญญาจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานในหน่วยงานของรัฐ โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินอุดหนุน ซึ่งอาจเป็นพนักงานตามองค์กรอื่น ที่มีใช้ประเภทกระทรวง ทบวง กรม แต่เป็นพนักงานผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เช่น พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พนักงานการประปานครหลวง พนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือเป็นพนักงานในหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ เช่น พนักงานราชการ พนักงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พนักงานสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พนักงานสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พนักงานสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พนักงานสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานมหาวิทยาลัย ซึ่งพนักงานเหล่านี้มีลักษณะการทำงานที่คล้ายคลึงกับข้าราชการ (ตรีเพชร จิตรมहिมา, พัชฌา จิตรมहिมา และณัฐภณ อันชัน, 2564) ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจทิที่ 186/2544 ให้ความเห็นว่าเป็นพนักงานในสังกัดหน่วยงานของรัฐ เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ย่อมมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ตามนัยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 351/2545 วินิจฉัยว่า พนักงานลูกจ้างประจำสำนักงานเขตสังกัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

3. ลูกจ้าง หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการทำสัญญาจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็น ลูกจ้างประจำหรือลูกจ้างชั่วคราวของกระทรวง ทบวง กรม หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือของหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น โดยลูกจ้างประจำได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณค่าจ้างประจำ ส่วนลูกจ้างชั่วคราว

ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดรายจ่ายอื่น หรือจากเงินนอกงบประมาณของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งส่วนใหญ่จะมีนิติสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างแรงงานเป็นหลัก ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีที่ 849/2542 ให้ความเห็นว่า หากเป็นลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีการทำสัญญาว่าจ้างมาเป็นลูกจ้างเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน ซึ่งไม่มีการบรรจุแต่งตั้งลูกจ้างดังกล่าวเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบเกี่ยวกับการรับสมัครหรือบรรจุแต่งตั้งของหน่วยงานของรัฐ ย่อมถือว่ามีนิติสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นไปตามสัญญาจ้างแรงงาน หากมีการทำละเมิดเกิดขึ้น ความผิดทางละเมิดดังกล่าวต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ เนื่องจากลูกจ้างดังกล่าวไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 อย่างไรก็ตาม ลูกจ้างที่ถือเป็นเจ้าหน้าที่ตามนियานนี้จะต้องเป็นลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงานประจำและต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ ซึ่งลูกจ้างในลักษณะนี้มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (เรณูมาศ สุวรรณศรี, 2563)

4. ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจและมีกฎหมายรองรับให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ โดยไม่ได้มีฐานะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง (ชูชาติ อัครโรจน์, 2555) นอกเหนือจากการเป็นข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ประเภทอื่นที่ปฏิบัติงานให้หน่วยงานของรัฐอีก ไม่ว่าจะเป็น โดยการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด หรืออาจจะมีการเรียกชื่ออย่างไรก็ได้ เช่น อนุกรรมการ คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการใดการหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นจึงหมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่มีได้มีฐานะเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง โดยมาตรา 4 ได้ให้นิยามเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น โดยเพิ่มเติมว่า ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด ในประเด็นนี้ พิเคราะห์แล้วสามารถแยกพิจารณาได้สองกรณี คือ

4.1 มีการแต่งตั้งในฐานะกรรมการ หรืออนุกรรมการ เช่น กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ และอนุกรรมการต่าง ๆ

4.2 มีการแต่งตั้งในฐานะอื่น เช่น คณะทำงาน ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญของส่วนราชการต่าง ๆ

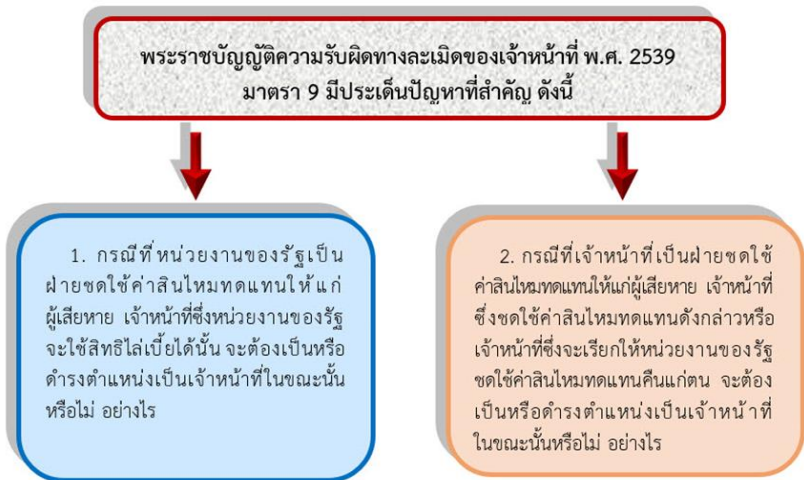
กล่าวโดยสรุปแล้ว ตามนิยามดังกล่าว “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา 4 จะมีปัญหาในการพิจารณาเรื่องความเป็นเจ้าหน้าที่ว่า กรณีใดที่ผู้ทำละเมิดถือเป็นเจ้าหน้าที่ และกรณีใดที่ไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่ โดยกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ เช่น มีการได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีที่ 186/2544) หรือกรณีเป็นพนักงานลูกจ้างประจำของหน่วยงานซึ่งมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 351/2545) หรือดำรงตำแหน่งเป็นนายกเทศมนตรีหรือปลัดเทศบาล (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 57/2557) ส่วนกรณีที่ไม่ถือเป็นเจ้าหน้าที่ เช่น ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ทำสัญญาว่าจ้างมาเป็นลูกจ้างเป็นครั้งคราวเฉพาะงาน ไม่ใช่การบรรจุแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีที่ 849/2542) หากพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่า การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจะต้องมีการใช้สิทธิไล่เบียดเป็นกรณีอันเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตามนัย มาตรา 9 ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่นั้น มีปัญหาที่น่าพิจารณา คือ หากปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ได้ลาออกหรือเกษียณอายุราชการหรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว ซึ่งทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไปแล้ว การใช้สิทธิไล่เบียดตามมาตรา 9 จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไรก็ตามมาตรา 9 จึงมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1. กรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิไล่เบียดได้นั้น จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

2. กรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตน จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

ภาพที่ 1

ปัญหาที่สำคัญของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงความเป็นมาและความสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยศึกษากรณีหน่วยงานของรัฐคดีใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย รวมถึงการใช้สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนคืนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิด
2. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ หลักความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ข้อความคิดพื้นฐานตามกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย และการเรียกให้ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนในกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
3. ค้นคว้าและศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิด ลักษณะการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ และอายุความเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับแนวคิดและหลักกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของไทย
4. พิจารณาและศึกษาหลักการสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิด หลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการใช้สิทธิไต่เบี่ยงกรณีการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนในกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดให้แก่ผู้เสียหาย
5. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าหน้าที่และการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย
6. สรุป เสนอแนะ และค้นหาแนวทางของกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในกรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายให้เกิดความถูกต้อง เหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

การทบทวนวรรณกรรม

สภาแห่งรัฐฝรั่งเศสได้กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐโดยวางแนวทางว่า รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องเยียวยาความเสียหายแก่คนงาน ซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าของที่รัฐของโรงงานของรัฐซึ่งได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน โดยมีคำวินิจฉัยว่ารัฐได้ก่อความเสียหายแก่คนงาน อีกกรณี คือ กรณีประชาชนที่ได้รับคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนที่มีจิตอาสาช่วยปฏิบัติราชการเป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น โดยประชาชนซึ่งได้รับคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ช่วยปฏิบัติงานราชการจนเป็นเหตุให้ประสบอุบัติเหตุได้รับบาดเจ็บ ซึ่งกรณีนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยอุบัติเหตุในการทำงาน สภาแห่งรัฐจึงได้วินิจฉัยไว้ในคดี Chavat 1943 (พ.ศ. 2486) ให้รัฐรับผิดชอบต่อประชาชนซึ่งประสบอุบัติเหตุจากการช่วยเหลืองานราชการนั้น แม้ว่ารัฐจะไม่มี ความผิดก็ตาม ส่วนผู้ซึ่งมีจิตอาสาเข้าช่วยปฏิบัติงานของทางการแล้วประสบอุบัติเหตุ สภาแห่งรัฐ ได้วางหลักความรับผิดชอบของรัฐโดยปราศจากความรับผิดไว้ในคดี Commune de Saint-Priest-la-Plaine 1946 (พ.ศ. 2489) ให้รัฐรับผิดในความเสียหายให้แก่ผู้มีจิตอาสาด้วย อีกทั้งกฎหมายฝรั่งเศสยังได้มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ลาออกหรือถูกไล่ออกหรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายยังต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนกฎหมายไทยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ยังไม่มีการกำหนดความรับผิดของเจ้าหน้าที่ซึ่งลาออกหรือถูกไล่ออกหรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจึงต้องหาแนวทางแก้ไขต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยได้กำหนดปัญหาเกี่ยวกับอายุความในการเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหน่วยงานของรัฐที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนแล้ว ย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้หรือหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือ

บุคคลผู้มีอำนาจในการรับชำระหนี้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งจะมีสิทธิเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนนั้น จะต้องชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ตัวเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือบุคคลผู้มีอำนาจในการรับชำระหนี้แทน รวมถึงอายุความการใช้ไต่เบี่ยให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่อยู่ภายใต้บังคับหลักเกณฑ์อายุความสิบปี นับแต่วันทำละเมิดการใช้สิทธิเรียกร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งได้นำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 วางหลักว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหายและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่ง นับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด รวมถึงคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 582/2542 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 325/2550 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 20/2548 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 990/2559 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 1064/2560 คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสรีจที่ 757/2552 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาและค้นคว้าจากตำรา หนังสือ งานวิจัย งานนิพนธ์ บทความ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำวินิจฉัยขององค์กรตุลาการ องค์กรชี้ขาดข้อพิพาททางปกครอง และคณะกรรมการกฤษฎีกา ตลอดจนหนังสือราชการ และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยนำมาศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการใช้สิทธิที่

จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐใช้คำสั่งใหม่ทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย เพื่อให้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง เป็นธรรม และสอดคล้องกับกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความเป็นธรรมและยุติปัญหาการใช้สิทธิไล่เบียดระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ โดยจะก่อให้เกิดผลดีต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกฎหมายฝรั่งเศส คือ การกระทำที่เป็นความผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการกระทำที่บกพร่องดังกล่าวหมายถึงการดำเนินงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานนั้น โดยที่การกระทำผิดในหน้าที่นี้ จะต้องไม่มีลักษณะของการกระทำผิดในทางส่วนตัวของเจ้าหน้าที่เมื่อเป็นความผิดในหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม ฝ่ายปกครองย่อมมีหน้าที่ในการโต้แย้งเขตอำนาจศาลยุติธรรม หากฝ่ายปกครองไม่ทำการโต้แย้งเขตอำนาจของศาลยุติธรรมและศาลยุติธรรมได้พิจารณาพิพากษาให้เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว เพราะเห็นว่า เป็นการกระทำผิดในทางส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ไปโดยผิดหลง ฝ่ายปกครองจะต้องรับผิดชอบในคดีแพ่งดังกล่าวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ว่าเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดจะพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ เช่น ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการขอใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย หรือการใช้สิทธิไล่เบียดทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ยังต้องรับผิดชอบในคำสั่งใหม่ทดแทนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ขอใช้ให้แก่ผู้เสียหาย

ในการพิจารณาว่าการกระทำใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำนั้นเป็นการกระทำผิดในหน้าที่หรือไม่ สภาแห่งรัฐได้วางแนวทางเกี่ยวกับการพิจารณาในกรณี

นี้ว่าการจะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำผิดในหน้าที่ ต้องพิจารณาพิเคราะห์พิจารณาเป็นรายกรณีไปตามแต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี โดยคำนึงถึงความซับซ้อนยุ่งยากของภารกิจของหน่วยงานของรัฐ รวมไปถึงสถานการณ์ในขณะกระทำผิด สถานที่ ผู้ปฏิบัติงาน และเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการกิจการนั้น ซึ่งการกระทำผิดในหน้าที่ อาจเป็นการกระทำทางกายภาพ เช่น

1. การที่เจ้าหน้าที่กระทำการบกพร่อง ทำให้เกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเสียหาย
2. เกิดจากการทำนิติกรรมทางปกครอง เช่น การที่เจ้าหน้าที่มีคำสั่งทางปกครองไม่อนุญาตให้เอกชนเปิดสถานบันเทิงโดยมิชอบด้วยกฎหมายก็ได้
3. เป็นการกระทำผิดในหน้าที่ด้วยความจงใจหรือด้วยความบกพร่องโดยมิได้ตั้งใจ อาจเป็นการกระทำที่มีลักษณะที่เป็นการลงมือปฏิบัติ หรือโดยการละเว้นไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติล่าช้าก็ได้

ความรับผิดของรัฐในกฎหมายฝรั่งเศสจึงมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น (1) ความรับผิดในวัตถุที่เป็นอันตราย (2) ความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน (3) ความรับผิดในกิจกรรมที่เป็นอันตราย (4) ความรับผิดในการรักษาพยาบาล (5) ความรับผิดกรณีฝ่ายปกครองปฏิเสธที่จะดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล (6) ความรับผิดที่เกิดจากมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคม (7) ความเสี่ยงภัยทางวิชาชีพ (8) ความเสียหายจากการรวมตัวกันสนับสนุนหรือประท้วง (9) ความเสียหายจากสงคราม (10) ความเสียหายจากการฝึกทางทหาร (11) ความเสียหายจากการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด (12) ความเสียหายจากการกระทำผิดอาญาโดยการประทุษร้ายต่อร่างกาย (13) ความเสียหายที่เกิดจากนักเรียนในความดูแลของครูในโรงเรียนของรัฐ และ (14) ความเสียหายจากการดำเนินกระบวนยุติธรรมทางอาญาดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำละเมิดและเกิดความเสียหายขึ้นต่อบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเจ้าหน้าที่จะลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไป ก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียด ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ยังต้องรับผิดในค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

ส่วนกฎหมายไทยได้กำหนดความรับผิดทางละเมิดเจ้าหน้าที่ไว้ในมาตรา 9 โดยวางหลักว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย จึงเป็นปัญหาทางกฎหมายที่ทำให้พิจารณาแล้วเกิดความไม่ชัดเจนจากบทบัญญัติดังกล่าว โดยทำให้เห็นว่า การใช้สิทธิที่จะเรียกให้ชำระคำสั่งใหม่ทดแทนคืนตามนัยมาตรา 9 นั้น จะต้องเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าหน้าที่หรือการมีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมายดังกล่าว จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 9 ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นว่า การใช้สิทธิของหน่วยงานของรัฐที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนคืนแก่หน่วยงานของรัฐ หรือการที่เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนคืนแก่ตนตามมาตรา 9 นั้น ไม่มีผลกระทบต่อกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งหรือไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่ง โดยการลาออก การเกษียณอายุราชการ หรือเป็นผลมาจากการดำเนินการทางวินัย ซึ่งควรกำหนดเหตุไว้แต่เพียงกรณีดังกล่าวนี้ โดยหากเป็นการพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตายหรือถึงแก่ความตาย ย่อมไม่อยู่ในบังคับแห่งมาตรา 9 แต่จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่กองมรดกของเจ้าหน้าที่ที่ถึงแก่ความตายภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือควรรู้ถึงการตายของเจ้าหน้าที่ จึงมีความแตกต่างจากกฎหมายฝรั่งเศสที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่ได้ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายแล้ว สามารถใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้ทำละเมิด ไม่ว่าเจ้าหน้าที่รัฐผู้ทำละเมิดจะลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบี้ย ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ก็ต้องรับผิดในคำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จึงควรกำหนดว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย การใช้สิทธิตาม

วรรคหนึ่งไม่มีผลกระทบต่อกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งหรือไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออก การเกษียณอายุราชการ หรือเป็นผลมาจากการดำเนินการทางวินัย

อภิปรายผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

การดำเนินกิจกรรมของฝ่ายปกครอง (Activities of Administration) จะ เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ก็ตาม แต่ในบางกรณีการดำเนิน กิจกรรมดังกล่าวอาจเกิดข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำในนาม ของฝ่ายปกครอง อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น หน่วยงานของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ซึ่งอาจถูกเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดใน การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้เมื่อเกิดความเสียหายต่อบุคคลแล้ว ต่อมาหน่วยงานของ รัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคล ซึ่งเป็นผู้เสียหายไปแล้ว หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อาจมีสิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ ชำระค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 จึงกำหนดว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา 9 คือ หากพิจารณาตาม บทบัญญัติมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่า การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตาม มาตรา 9 ซึ่งจะต้องมีการใช้สิทธิไล่เบี่ย ซึ่งเมื่อพิจารณาตามตัวบทแล้วจะเห็นได้ว่า จะต้องเป็นกรณีอันเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ การใช้สิทธิที่จะเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (สิทธิไล่เบี่ย) ตามนัยมาตรา 9 ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่นั้น มีปัญหาที่น่า พิจารณา คือ หากปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ได้ลาออกหรือเกษียณอายุราชการหรือพ้นสภาพ จากการเป็นเจ้าหน้าที่ไป ก่อนที่จะมีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้ สิทธิไล่เบี่ยดังกล่าว ซึ่งทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไปแล้ว การใช้สิทธิไล่เบี่ย

ตามมาตรา 9 จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร พิจารณาตามมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่ามีประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ

1. กรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิไล่เบี้ยได้นั้น จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

2. กรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตน จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

หลักการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีการบัญญัติรับรองไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานที่นำมาปรับใช้กับกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ด้วย โดยมาตรา 420 วางหลักว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น และมาตรา 438 วรรคสอง วางหลักว่า ค่าสินไหมทดแทนนั้น ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อขึ้นนั้นด้วยพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไว้ในบทบัญญัติมาตรา 5 วรรคหนึ่ง โดยวางหลักให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหาย ในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในกรณีนี้ ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้การพิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหามาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า หากการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย จนทำให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ย่อมเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหาย หากการทำละเมิดเกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ ซึ่งขณะทำละเมิดนั้นมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่และกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ใช้

คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้ว หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่บุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้เสียหายในทำนองเดียวกัน หากเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่บุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้เสียหายไปแล้ว เจ้าหน้าที่ย่อมมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่เจ้าหน้าที่ได้ภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่บุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้เสียหาย โดยเป็นไปตามนัยมาตรา 9 ในกรณีการชำระคำสั่งใหม่ทดแทนนั้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย การใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชำระคำสั่งใหม่ทดแทนคืนแก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่นั้น เป็นการใช้สิทธิไต่เบี่ยง การลาออก การเกษียณอายุราชการ การพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือการที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ ในขณะที่มีการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย หรือจะมีการใช้สิทธิไต่เบี่ยงดังกล่าว ไม่ได้มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเรียกให้มีการชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนดังกล่าวคืนแก่หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่แต่ประการใด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539 มาตรา 9 บัญญัติว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหายปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากบทบัญญัติมาตรา 9 คือ หากพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 9 แล้วจะเห็นได้ว่า การชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหายตามมาตรา 9 ซึ่งจะต้องมีการใช้สิทธิไต่เบี่ยงนั้นจะต้องเป็นกรณีอันเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ การใช้สิทธิไต่เบี่ยงตามมาตรา 9 ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่นั้น มีปัญหาที่น่าพิจารณา คือ หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไป

ก่อนที่จะมีการขดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียดงักแล้ว ซึ่งทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่อีกต่อไปแล้ว การใช้สิทธิไล่เบียดตามมาตรา 9 จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไรตาม มาตรา 9 จึงมีประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ

1. กรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายขดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิไล่เบียดได้นั้น จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

2. กรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายขดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ซึ่งขดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะเรียกให้หน่วยงานของรัฐขดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตน จะต้องเป็นหรือดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ในขณะนั้นหรือไม่ อย่างไร

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายนั้น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เสียหายได้รับการขดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนการใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชำระค่าสินไหมทดแทนคืนแก่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่นั้น เป็นการการใช้สิทธิไล่เบียดโดยการลาออก การเกษียณอายุราชการ การพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือการที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ ในขณะที่มีการขดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายหรือจะมีการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว ไม่ได้มีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเรียกให้มีการขดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนแก่หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เคยเป็นเจ้าหน้าที่แต่ประการใด เพื่อแก้ไขปัญหาคงจากบทบัญญัติมาตรา 9 จึงเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมมาตรา 9 วรรคสอง โดยบัญญัติเพิ่มเติมว่า การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งไม่มีผลกระทบต่อกรณีที่เจ้าหน้าที่นั้นไม่ได้ดำรงตำแหน่งหรือไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นการพ้นจากตำแหน่งโดยการลาออก การเกษียณอายุราชการ หรือเป็นผลมาจากการดำเนินการทางวินัย

การแก้ไขปัญหาคงในกรณีการใช้สิทธิเรียกให้ขดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืน (สิทธิไล่เบียด) ตามมาตรา 9 ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มิปัญหาว่า หากเจ้าหน้าที่ได้ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ หรือพ้นสภาพจากการเป็นเจ้าหน้าที่ไปก่อนที่จะมีการขดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือการใช้สิทธิไล่เบียดดังกล่าว

ซึ่งทำให้ไม่มีสถานะเป็นเจ้าของที่อีกต่อไปแล้ว การใช้สิทธิไล่เบียดตามมาตรา 9 จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร ในกรณีนี้พิเคราะห์แล้วเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 9 วรรคสอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งหากมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของงานวิจัยนี้ อาจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยสามารถแก้ไขปัญหาการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เพื่อให้สามารถใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง เป็นธรรม และสอดคล้องกับกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความเป็นธรรมและยุติปัญหาการใช้สิทธิไล่เบียดระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่ โดยจะก่อให้เกิดผลดีต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการแก้ไขความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ยังมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนของกฎหมาย คือ

1) ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ยังคงมีช่องว่างและข้อความที่ตีความได้หลายนัย ทำให้เกิดปัญหาในการใช้บังคับ

2) ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างในการตีความของศาลว่า การตีความของศาลปกครองและศาลยุติธรรมในเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ บางครั้งอาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนในการใช้บังคับกฎหมาย

3) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำกฎหมายไปปฏิบัติ เช่น ภาระและความกลัวของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีความกลัวที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ เนื่องจากเกรงว่าจะถูกฟ้องร้องและต้องรับผิดชอบค่าเสียหายโดยส่วนตัว หรือขั้นตอนการสอบสวนที่ยุ่งยาก รวมถึงกระบวนการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ อาจมีความยุ่งยากและใช้เวลานานเกินไป

พิจารณาแล้วจึงเห็นควรศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีหลายประเด็นและยังไม่สามารถ

หาข้อยุติได้ ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นจากปัญหาตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ที่ทำให้เกิดช่องว่างเกี่ยวกับการตีความกฎหมาย การนำกฎหมายมาใช้บังคับและความไม่เป็นธรรมที่อาจเกิดขึ้นกับทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้

1. องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบจากการวิจัย

การวิจัยปัญหาตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษากรณีการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 9 ได้วางหลักว่า ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย วิจัยนี้ได้ค้นพบความรู้ใหม่ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในหน่วยงานของรัฐ คือ

1.1 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขเพิ่มเติมปรับปรุงอายุความในการเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากเดิม 1 ปี หลังจากหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งมีความแตกต่างจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 กำหนดอายุความไว้สิบปีในการใช้สิทธิไล่เบี้ย หลังจากได้มีการทำละเมิด หากพ้นสิบปีถือว่าคดีขาดอายุความ ดังนั้น การค้นพบองค์ความรู้ใหม่นี้จะนำไปสู่การแก้ไขมาตรา 9 ให้มีการกำหนดอายุความให้หน่วยงานของรัฐในการใช้สิทธิไล่เบี้ยไม่เกินสิบปี นับแต่วันทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพราะจากเดิมไม่มีการกำหนดอายุความไว้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการสอบสวนผู้รับผิดชอบ และให้หน่วยงานรัฐสามารถดำเนินการได้อย่างรอบคอบรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นภายในระยะเวลาสิบปี

1.2 หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่สามารถการสร้างความรับผิดของเจ้าหน้าที่ให้เป็นเหตุเป็นผล มีความเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้รัฐต้อง

รับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เจ้าหน้าที่กระทำผิดละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาตามกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็เป็นส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีการปฏิบัติหน้าที่เกิดความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและหน่วยงานของรัฐ

2. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดทางละเมิดต่อบุคคลภายนอกหรือต่อหน่วยงานของรัฐได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการใช้สิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ที่ทำละเมิด อันจะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ ดังนี้

2.1 ทำให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่เข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปแล้ว สามารถใช้สิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐภายในระยะเวลาสิบปี

2.2 ทำให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ได้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ข้อความคิดพื้นฐานตามกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย และการเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยนำมาใช้เป็นข้อความคิดและหลักคิดพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และค้นหาคำตอบที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นธรรมระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเจ้าหน้าที่

2.3 หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่สามารถค้นคว้าและศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางละเมิด ลักษณะการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ และอายุความเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับแนวคิดและหลักกฎหมายความรับผิดชอบทางละเมิดของไทย และนำมาพัฒนาปรับปรุง

กฎหมายภายในประเทศให้เหมาะสม และเกิดความเป็นธรรมในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานในภาครัฐ

2.4 หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่สามารถพิจารณาหลักการสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดทางละเมิด หลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับการใช้สิทธิไล่เบียดกรณีการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ และการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีความรับผิดทางละเมิดให้แก่ผู้เสียหาย โดยนำมาศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้สามารถคุ้มครองแก่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5 หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าหน้าที่และการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย โดยสามารถแก้ไขปัญหาในประเด็นการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ตามกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้

2.6 หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่นำไปเป็นแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมายในกรณีเกี่ยวกับการใช้สิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เพื่อให้เกิดความถูกต้อง เหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการทางปกครองของฝ่ายปกครอง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่สามารถตอบสนองแก่ประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ อัครโรจน์. (2555). คำอธิบายพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (พิมพ์ครั้งที่ 2). เดือนตุลา.
- ตรีเพชร จิตรมหีมา, พัทธมา จิตรมหีมา และณัฐภณ อันชัน. (2564). ปัญหาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษาและวิเคราะห์การแยกความรับผิดทางละเมิด กรณีการปฏิบัติหน้าที่กับกรณีที่มีใช้การปฏิบัติหน้าที่. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 16(57), 54-64.
- พัชฌา จิตรมหีมา. (2567). ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่: ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดและนิติวิธีที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ. *วารสารกฎหมายปกครอง*, 36(3), 1-69.
- เพ็ง เพ็งนิตติ. (2552). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (พิมพ์ครั้งที่ 6). จีรรัชการพิมพ์.
- มนัส แจ่มเวหา. (2551). *การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่*. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- เรณูมาศ สุวรรณศรี. (2563). ปัญหาความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ศึกษากรณีการดำเนินคดีล้มละลายกับเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ได้ เนื่องจากได้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือกระทำการใดอันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง. [วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อำพน เจริญชีวินทร์. (2546). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นิติธรรม.
- Dupuis, Georges, Guédon, Marie-José, & Chrétien, Patrice. (2007). *Droit administratif*, 7e édition, Armand Colin.
- Pontier, Jean-Marie. (2007). *Liberté d'opinion, liberté de croyance et de religion, laïcité*, in *Protection des libertés et droits fondamentaux*, sous la direction de Thierry S. Renoux, la Documentation française.